

اوناسور، اتحادیه ملل آمریکای جنوبی

اتحادیه ملل آمریکای جنوبی یا اوناسور، اتحادیه‌ای بین دولتی در منطقه آمریکای جنوبی است که به دنبال همگرایی و یکپارچگی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی میان دوازده کشور این منطقه ایجاد شده است. این اتحادیه با دارا بودن ۳۸۲ میلیون نفر جمعیت و بیش از ۳ تریلیون دلار تولید ناخالص داخلی به عنوان پنجمین قدرت اقتصادی جهان محسوب می‌شود. از این لحاظ آشنایی با این اتحادیه حائز اهمیت به نظر می‌رسد.

شد. هر چند هم اکنون این دبیرخانه به طور موقت در برازیلیا مستقر است پارلمان آمریکای جنوبی در کوچابامبای بولیوی قرار خواهد گرفت و مقر بانک جنوب نیز در کاراکاس پایتخت ونزوئلا استقرار خواهد یافت.

چگونگی تأسیس اوناسور

در اجلاس آمریکای جنوبی که در تاریخ ۸ دسامبر ۲۰۰۴ در کشور پرو برگزار شد، رؤسای جمهوری و نمایندگان ۱۲ کشور آمریکای جنوبی با امضای بیانیه کاسکو (CUSCO)، تأسیس جامعه ملل آمریکای جنوبی را اعلام کردند. در این بیانیه رهبران ۱۲ کشور امضا کننده اعلام کردند که به منظور تشکیل اتحادیه کشورهای آمریکای جنوبی از اتحادیه اروپا الگو برداری و پول واحد، پارلمان و گذرنامه مشترک ایجاد خواهند کرد. آلن واگنر دبیرکل سابق جامعه آند اظهار داشته بود که اتحاد کامل

اوناسور مخفف اتحادیه ملل آمریکای جنوبی (Union de Naciones Suramericanas)، اتحادیه‌ای فرا کشوری و بین دولتی است که اعضای دو سازمان تجارت آزاد مرکوسور و جامعه آند را در چارچوب طرح یکپارچگی آمریکای جنوبی با یکدیگر ادغام می‌کند و متشکل از ۱۲ عضو است. پیشتر این اتحادیه، جامعه ملل آمریکای جنوبی (Comunidad de Naciones Suramericanas) نام گرفته بود که در جریان اولین اجلاس انرژی آمریکای جنوبی که در ۱۶ آوریل ۲۰۰۷ برگزار شد به اوناسور تغییر نام داد. گفته می‌شود که در تأسیس اوناسور از اتحادیه اروپا الگوبرداری شده است.

معاهده تأسیس اوناسور در سومین اجلاس سران کشورهای عضو، ۲۳ مه ۲۰۰۸ در برازیلیا پایتخت برزیل به امضا رسید. با توجه به مفاد مندرج در معاهده تأسیس این اتحادیه، مقر اوناسور در کیتو پایتخت اکوادور واقع خواهد

میان کشورهای آمریکای جنوبی مشابه اتحاد کشورهای اروپایی، تا سال ۲۰۱۹ امکان پذیر خواهد بود.

اولین اجلاس در ۲۹ سپتامبر سال ۲۰۰۵ در برازیلیا، دومین اجلاس در کوچابامبا در روزهای ۸ و ۹ دسامبر سال ۲۰۰۶ و سومین نشست نیز در روز ۲۳ مه ۲۰۰۸ در برازیلیا برگزار شد.

ساختار تشکیلاتی

اعضا: ۱۲ عضو رسمی این اتحادیه عبارتند از بولیوی، کلمبیا، اکوادور، پرو، آرژانتین، برزیل، پاراگوئه، اروگوئه، ونزوئلا، شیلی، گویان و سورینام

شورای رؤسای دولت‌های عضو: این شورا عالیترین ارگان اتحادیه است که تعیین سیاست‌های همگرایانه و اولویت‌بندی این سیاست‌ها را در اتحادیه و در سطح کلان پیشنهاد می‌کند. برای اجرایی شدن این سیاست‌ها، اجلاس وزیران خارجه تشکیل شده و آنها را پیگیری می‌کند.

ریاست دوره‌ای: اونا سورا دارای یک رئیس موقت است. سالانه یکی از کشورهای عضو اتحادیه کشورهای آمریکای جنوبی ریاست اونا سورا را به عهده خواهد گرفت. ریاست این اتحادیه بر عهده رؤسای دولت‌های عضو خواهد بود که به ترتیب الفبایی انتخاب خواهند شد. پیشتر پرو (در سال ۲۰۰۴)، برزیل (۲۰۰۵)، بولیوی (۲۰۰۶) و شیلی (۲۰۰۸) ریاست اونا سورا را عهده‌دار بودند، اما در اجلاس ژوئیه ۲۰۰۹ قرار است ریاست دوره‌ای این اتحادیه به رافائل کوره‌آ رئیس جمهور اکوادور انتقال داده شود. رئیس اتحادیه وظیفه برگزاری جلسات میان رؤسای دولت‌ها، هماهنگی میان ارگان‌های اتحادیه و نمایندگی اتحادیه نزد سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی و امضای اعلامیه با طرف‌های ثالث در اونا سورا را بر عهده دارد.

شورای وزیران خارجه: وزرای امور خارجه کشورهای عضو هر شش ماه یکبار به منظور تدوین پیشنهادهای در زمینه تصمیمات اجرایی گرد هم خواهند آمد. همچنین این شورا وظیفه پیگیری و اجرایی نمودن تصمیمات اتخاذ شده در شورای رؤسای دولت‌ها و هماهنگ نمودن مواضع اعضا را در موضوعات محوری و توسعه و تشویق گفت‌وگوهای سیاسی میان اعضا بر عهده دارد. رئیس کمیته نمایندگان دائم و مدیر بخش مرکوسور، دبیر کل جامعه آند، دبیر کل انجمن یکپارچگی آمریکای لاتین (ALADI) و دبیر کل‌های دائم سازمان‌های مرتبط با همکاری و یکپارچگی منطقه‌ای نیز در اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو اونا سورا حضور خواهند یافت.

شورای هیأت‌ها: این شورا وظیفه نشر تصمیمات اتخاذ شده در شورای رؤسای دولت‌ها و شورای وزیران خارجه را تحت حمایت رئیس دوره‌ای و دبیر کل اتحادیه بر عهده دارد. همچنین وظیفه دارد تا ابتکارات همگرایی را در سطح منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای با اتحادیه اونا سورا سازگار و هماهنگ نماید.

دبیرخانه: مقر دبیرخانه در اکوادور خواهد بود و دبیرخانه وظیفه اجرای دستورالعمل‌های دبیر کل را بر عهده دارد. دبیرخانه همچنین وظیفه هماهنگی با دیگر ارگان‌های اونا سورا را بر عهده دارد.

دبیر کل: دبیر کل براساس توصیه شورای وزیران به شورای رؤسای دولت‌ها و از طرف شورای رؤسای دول عضو و برای یک دوره دو ساله منصوب می‌شود که حداکثر برای یک دوره دیگر نیز قابل تمدید می‌باشد. فرد جانشین دبیر کل نمی‌تواند ملیت دبیر کل سابق را داشته باشد. در حال حاضر آقای آنخل فلیس فیچ فرناندز از شیلی (قائم مقام اسبق هواپیمایی کشوری و قائم مقام وزیر عمومی دولت) سمت دبیر کلی اتحادیه را بر عهده دارد.

کشورهای عضو اونا سور با دارا بودن جمعیت ۳۸۲ میلیون نفری، ۴۲/۴ درصد جمعیت قاره آمریکا و ۵/۷ درصد جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و در یک حوزه جغرافیایی با وسعت ۱۷/۷ میلیون کیلومتر مربع قرار دارند. این اتحادیه در بعد منطقه‌ای با تولید ناخالص داخلی به میزان ۳ تریلیون و ۸۸۶ میلیارد و ۷۸۰ میلیون دلار تا سال ۲۰۰۸ میلادی (۳۰/۵ درصد قاره آمریکا و ۶/۷ درصد جهان) و درآمد سرانه متوسط ۹۵۵۷ دلار به عنوان پنجمین قدرت اقتصادی جهان و اولین تولید کننده و صادر کننده مواد غذایی جهان محسوب می‌شود. صادرات کشورهای این منطقه برابر با ۳۴ درصد صادرات ایالات متحده و ۸ درصد صادرات کشورهای عضو اتحادیه اروپاست. کشورهای این منطقه ۲۷ درصد ذخایر آب شیرین جهان را در اختیار دارند. کشورهای آمریکای جنوبی ۸ میلیون کیلومتر مربع جنگل را در خود جای داده‌اند و دارای ذخایر نفت و گاز نیز می‌باشند.

اهداف و اقدامات

- ایجاد بازار آزاد و حذف تعرفه بر کالاهای غیر حساس تا سال ۲۰۱۲ و حذف تعرفه کالاهای حساس تا سال ۲۰۱۹
- همگرایی اعضا از راه مشارکت جمعی در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی با استفاده از سیاست‌های هم‌گرایانه در بخش‌های اجتماعی، انرژی، زیربنایی، مالی و زیست محیطی و با هدف کاهش نابرابری‌های اجتماعی و افزایش رفاه، حذف فقر، مشارکت مدنی و تقویت دموکراسی بر مبنای استقلال طلبی و برادری اعضا

- هدف دیگر اونا سور ایجاد یکپارچگی ساختاری در آمریکای جنوبی است که از حمایت بانک بین آمریکایی توسعه و شرکت توسعه آند نیز برخوردار است. اونا سور

طرح‌های یکپارچگی ساختاری را با ساخت بزرگراه بین اقیانوسی آغاز کرده است. این کریدور به طول ۷۰۰ کیلومتر با هدف مرتبط ساختن کشورهای واقع در سواحل اقیانوس آرام، سه کشور شیلی، پرو و برزیل را از طریق بولیوی به یکدیگر متصل خواهد کرد، ضمن آن که امکان دسترسی بولیوی به دریا را فراهم کرده و امکان اتصال پرو به اقیانوس اطلس و امکان اتصال برزیل به اقیانوس آرام را فراهم خواهد ساخت. تأمین مالی ۶۰ درصد از این پروژه بر عهده برزیل و ۴۰ درصد آن بر عهده پرو می‌باشد. کارهای مقدماتی آن از سال ۲۰۰۵ آغاز شده و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۰۹ به بهره‌برداری برسد. — پروژه انتقال گاز کمیسیا (Camisea Gas Project) تلاشی از سوی کشورهای تولید کننده و مصرف کننده گاز در منطقه می‌باشد که در چارچوب این طرح خطی بین تولیدکنندگان گاز (پرو و بولیوی) و مصرف کنندگان عمده (آرژانتین، برزیل، شیلی، پاراگوئه و اروگوئه) ایجاد می‌شود. این طرح هنوز به مرحله اجرا نرسیده و در حد یک توافقنامه باقی مانده است.

- تردد آزاد مردم؛ شهروندان آمریکای جنوبی برای مسافرت به هر کشور واقع در این منطقه (به جز گویان فرانسه) تا سقف ۹۰ روز، نیازی به گذرنامه ندارند و تنها باید کارت شناسایی همراه داشته باشند. براساس توافق انجام شده در نوامبر ۲۰۰۶، کشورهای شیلی، آرژانتین، بولیوی، برزیل، کلمبیا، اکوادور، گویان، پاراگوئه، پرو، سورینام، اوروگوئه و ونزوئلا اخذ رواید مسافرت توریستی میان یکدیگر را حذف کردند، بدین ترتیب جهانگردان کشورهای یاد شده می‌توانند بدون نیاز به ویزای توریستی به این کشورها مسافرت کنند.

- در زمینه سیاست پولی، ۷ کشور بنیانگذار اونا سور (آرژانتین، بولیوی، برزیل، اکوادور، پاراگوئه، ونزوئلا و

اوروگوئه) بانک آمریکای جنوبی را در دسامبر ۲۰۰۷ در بوئنوس آیرس افتتاح کردند. سرمایه این بانک ۷ میلیارد دلار خواهد بود که ونزوئلا ۳ میلیارد دلار و برزیل ۲ میلیارد دلار آن را تأمین خواهند کرد. مقر بانک آمریکای جنوبی در کاراکاس می‌باشد. این بانک دفاتری در بوئنوس آیرس پایتخت آرژانتین و لاپاز پایتخت بولیوی خواهد داشت. بانک جنوب در زمینه طرح‌های توسعه اقتصادی جهت ارتقای رقابت منطقه‌ای و بالابردن سطح توسعه علمی و تکنولوژیکی در کشورهای عضو سرمایه‌گذاری خواهد کرد. در اساسنامه تأسیس این بانک به این نکته اشاره شده است که بانک آمریکای جنوبی پروژه‌های اقتصادی را به طور ثابت و با رعایت مساوات ارتقا خواهد داد و اولویت سرمایه‌گذاری در طرح‌هایی خواهد بود که در فرایند یکپارچگی آمریکای جنوبی تأثیرگذار باشند.

- سیاست دفاعی؛ دولت‌های ونزوئلا و برزیل پیشنهاد تشکیل شورای دفاعی آمریکای جنوبی را ارائه داده‌اند که بر مبنای سیاست‌های دفاعی آمریکای جنوبی تدوین

خواهد شد. شورای دفاعی آمریکای جنوبی به مشابه سازوکاری برای امنیت آمریکای جنوبی فعالیت خواهد کرد. از جمله اهداف تأسیس این شورا حل مناقشات و ارتقای همکاری دفاعی و همکاری مشترک در زمینه ساخت سلاح میان کشورهای آمریکای جنوبی است.

ملاحظه

به اعتقاد تحلیل‌گران مسائل سیاسی، اونسور می‌تواند در کاهش مناقشات سیاسی مؤثر باشد و می‌تواند سطح توسعه را در منطقه‌ای که تجارت داخلی آن بالغ بر تقریباً ۷۲ میلیارد دلار است، ارتقا بخشد هر چند تعدد و تنوع نظام‌های سیاسی و ایدئولوژی‌های سیاسی غیرمتجانس و وجود بازیگران و نهادهای فرا منطقه‌ای در این حوزه از مهمترین موانع همگرایی است.

رؤیا خضری

اداره آمریکا - وزارت امور خارجه